

Till Klimat- och näringslivsdepartementet via
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.mc.remissvar@regeringskansliet.se

diarienummer KN2025/01529

Promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

Inledning

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt har, utifrån de intressen som domstolen har att bevaka, följande synpunkter på det remitterade förslaget.

Komplicerade regler

Det system som föreslås i promemorian skulle kunna ge en mer nyanserad reglering än dagens system, men komplexiteten i bestämmelserna medför att det kommer att vara svårt för enskilda att veta vad som vid varje tidpunkt gäller i fråga om en bestämd art, i synnerhet som arternas fridlysning kommer att omprövas minst vart sjunde år.

Undantagens omfattning (avsnitt 3.6.2)

Som skäl för att undanta jord- och skogsbruksåtgärder anges följande i promemorian.

Om inte annat framgår av omständigheterna i det enskilda fallet, kan det antas att jord- och skogsbruksåtgärder inte utförs med syftet att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden. För att undanröja osäkerhet för dessa näringar bör det tydliggöras i författningstexten. Ett sådant tydliggörande bidrar till en förutsebar och enhetlig tillämpning och bedöms minska behovet av dispensförfaranden och rättslig prövning för pågående markanvändning i form av jord- och skogsbruk. Det bidrar till att minska den administrativa bördan för både enskilda som bedriver jord- eller skogsbruk och för myndigheter

De anförda skälen torde vara giltiga i fråga om många andra verksamheter än jord- och skogsbruk, såsom exploatering för bostäder, affärslokaler, skolor eller industri, etablering av kärnkraftverk, solcellsanläggningar eller vindkraftverk, byggande av en fiskväg eller anläggande av våtmarker. Det bör

belysas varför vissa näringar men inte andra ska omfattas av de särskilda undantagen.

Är bestämmelserna ändamålsenliga?

De areella näringarna berör mycket stora ytor i Sverige. Det kan ifrågasättas hur många arter det finns som faktiskt tål att utan begränsningar utsättas för den påverkan som följer av dessa näringar. Det kan också ifrågasättas om det i så fall är meningsfullt att för samma arter upprätthålla ett skydd mot insamling och medvetet dödande som kanske sker i mindre skala.

Hänsyns- och skyddsåtgärder

Även i situationer där föreslagna undantag (jord- och skogsbruk eller pågående markanvändning) är tillämpliga torde relativt små och billiga hänsyns- och skyddsåtgärder i det enskilda fallet kunna vara av värde för en viss art. Det bör belysas i vilken utsträckning verksamhetsutövare ska vara skyldiga att vidta hänsyns- och skyddsåtgärder inom ramen för undantagna verksamheter.

Undantagen i 9 a § första och andra styckena

Det behöver klargöras vad som avses med formuleringen ”om det i det enskilda fallet är uppenbart att syftet inte är att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden” (se förslaget till 9 a § första och andra styckena artskyddsförordningen). Vad är det som gäller om någon exempelvis plockar fridlysta blommor med syftet att binda en bukett eller om någon dödar ett fridlyst djur med syftet att använda det i undervisning eller forskning.

Presumptionsregeln i 9 a § tredje stycket

Presumptionsregeln i 9 a § tredje stycket artskyddsförordningen är lagtekniskt invecklad. Konkret verkar innebörden vara följande:

Förbuden i första och andra styckena gäller för en jord- och skogsbruksåtgärd endast om det av omständigheterna i det enskilda fallet framgår att syftet med åtgärden är att orsaka en sådan påverkan som avses med dessa förbud.

Detta yttrande har beslutats av rådmannen Björn Räftegård och tekniska rådet Christina Borg.

Björn Räftegård

Christina Borg